

Školní pedagogika (XS050)

Témata seminárních prací Podzim 2015

Vyučující:

doc. Jiří Zounek; dr. Martin Sedláček

Posluchárna: IBA1

Den / Čas: Pondělí / 13:00–14:50

Skupina: XS050/01

Poznámka: U témat je uvedena pouze vybraná literatura či články, studenti si musí dohledat další knihy či studie. Seminární práce zpracovaná pouze na základě níže uvedených děl nebude přijata.

1. Nižší gymnázia versus II. stupně ZŠ (Kacetlová, Anna; Váchová, Markéta)

Co je to selekce ve vzdělávacích systémech? Jaké hlavní argumenty jsou uváděny zastanci uplatňování selekce a jaké argumenty zdůrazňují odpůrci? Jaké přístupy převládají v evropských zemích?

Literatura:

- Průcha, J.: *Vzdělávání a školství ve světě*. Praha: Portál, 1999. (kap. 4)
- Greger, D.; Ježková, V. (Eds.). *Školní vzdělávání. Zahraniční trendy a inspirace*. Praha : Karolinum, 2006.
- Greger, D. (Guest editor). Education, Equity and Social Justice - Thematic issue. *Orbis scholae*, 2008/2. (<http://www.orbisscholae.cz/>)

2. Problémový žák (Podešvová, Veronika; Veselý, Jakub)

Co je to problémové chování a čím je způsobeno? Má žákovské zlobení nějakou logiku? Jak s ním může učitel efektivně zacházet?

Literatura:

- Auger, M.T., Boucharlat, Ch. *Učitel a problémový žák*. Praha: Portál, 2005.
- Bendl, S. *Ukázněná třída*. Praha: Triton, 2005.
- Keogh, B. *Temperament ve třídě*. Praha: Grada, 2007. (kapitola7)
- Kyriacou, Ch. *Řešení výchovných problémů ve škole*. Praha: Portál, 2005.
- Ondráček, P. *Františku, Přestaň konečně zlobit, nebo ...* Praha: ISV, 2003.

3. Učitel a stres (Elblová, Petra; Nevědělová, Marta)

V čem je učitelská profese specifická? Jaké jsou zdroje a příčiny pracovní zátěže učitelů? S jakými obtížemi se musejí učitelé vyrovnávat?

Literatura:

- Hennig, C., Keller, G.: *Antistresový program pro učitele: projevy, příčiny a způsoby překonání stresu z povolání*. Praha: Portál, 1996. 99 s. ISBN 80-7178-093-6.
- Vašutová, J. *Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu*. Brno: Paido, 2004, 190 s. ISBN 80-7315-082-4.
- Míček, L., Zeman, V. *Učitel a stres*. Opava: Vademecum, 1997. 195 s. ISBN 80-86041-25-5.

4. Socializace do profese učitele (Štěpánková, Izabela)

Jak probíhá první rok učitele ve škole? Co jej čeká? Jak žáci popisují své učitele? Musí se učitel učit být učitelem?

Literatura:

- Kasíková, Hana. Naučit se být učitelem. *Pedagogika*, 1995, roč. XLV, s. 147-153. ISSN 0031-3815.
- Rendl, Miroslav. Učitel v žakovském diskurzu. *Pedagogika*, 1994b, roč. XLIV, č. 4, s. 347-354.
- Švaříček, Roman. Zkoumání konstrukce identity učitele. In Švaříček, Roman, Šed'ová, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Pravidla hry*. Praha: Portál, 2007, s. 335-355. ISBN 978-80-7367-313-0.

5. Vzdělávací systém ČR a legislativa ve vzdělávání (Lišková, Lenka)

Ve kterém dokumentu je definováno právo na vzdělávání? Které oblasti školství a vzdělávání upravuje legislativa (právo) České republiky? Kterými zákony se v současné době řídí vzdělávání (ve své institucionální podobě) v ČR? Vyjmenujte a popište zákony, které upravují oblast základních a středních škol, vysokých škol, zákon o pedagogických pracovnících či zákon o poskytování dotací... Jak vypadá hierarchie legislativy podle její právní síly?

Popište systém vzdělávacího systému v ČR a použijte přitom relevantní schéma.

Literatura:

HÝBLOVÁ, Radmila. *Školská legislativa*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, 71 s. ISBN 978-80-244-2541-2.

KATZOVÁ, Pavla. *Školský zákon: komentář*. Praha: ASPI, 2008, xix, 772 s. ISBN 978-80-7357-412-3.

PRŮCHA, Jan. *Pedagogická encyklopedie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 935 s. ISBN 978-80-7367-546-2.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013, 395 s. ISBN 978-80-262-0403-9.

PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2009, 271 s. ISBN 978-80-7367-567-7.

6. Učitel a výuka přírodovědných předmětů v současné škole pohledem výzkumu (Stošek, Jakub; Galík, Gustav)

Jsou učitelé přírodovědných předmětů tvořiví? Proč se žáci učí fyziku? Jak používat pojmové mapy pro výuku přírodovědných předmětů? V čem spočívá specifikum výuky přírodovědných předmětů? Je možné učinit přírodovědné předměty oblíbené?

Literatura:

- Žák, V. Zjišťování parametrů kvality výuky fyziky. *Pedagogika*, 2008, roč. LVIII., č. 1, s. 60-72.
- Žák, V. Důvody, proč se čeští žáci učí fyziku. *Pedagogika*, 2009, č. 3, s. 269-282.
- Škoda, Jiří. Výzkum dětských pojetí vybraných přírodovědných fenoménů z učiva fyziky a chemie na základní škole. *Pedagogika*, 2006, roč. 56, č. 3, s. 231-245.
- Škoda, Jiří. Uplatňování vybraných vzdělávacích postupů při výuce chemie na víceletých gymnáziích a jejich diagnostika. *Pedagogická orientace*, č.4 (2002), s.66-72.
- Janík, T. Cílová orientace výuky fyziky: exkurz do subjektivních teorií učitelů. *Pedagogická orientace*, 2007, roč. 17, č. 1, s. 12-33. ISSN 1211-4669. Dostupné online (<http://www.ped.muni.cz/weduresearch/publikace/0018.pdf>).
- Janík, T.; MIKOVÁ, M. *Videostudie: výzkum výuky založený na analýze videozáznamu*. Brno : Paido, 2006. ISBN 80-7315-127-8.

Výuka přírodovědných předmětů ve školách v Evropě. Koncepce a výzkum. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2008 (Eurydice 2006). 96 s. ISBN 978-92-79-06101-1. Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/eurydice/ressources/eurydice/pdf/0_integral/081CS.pdf

7. RVP a ŠVP: Co na to učitelé? (Kaplan, Daniel, Blahová, Michaela)

Jak vidí současnu reformu učitelé? Proč se učitelé chtějí/nechtějí měnit? Co je největší překážkou reformem?

Literatura:

- Beran, J., Mareš, J., Ježek, S. Rezervované postoje učitelů k dalšímu vzdělávání jako jeden z rizikových faktorů kurikulární reformy. *Orbis scholae*, 2007, roč. 2, č. 1, s. 111–131. (on-line)
- Janík, Tomáš a kol. *Kurikulární reforma na gymnáziích v rozhovorech s koordinátory pilotních a partnerských škol*. Praha: VÚP, 2010. 161 s. ISBN 978-80-87000-36-6. (on-line)
- Lazarová, B. Psychologické aspekty profesionálního rozvoje učitelů: Rezistence vůči změně. *Pedagogika*, 2005, roč. LV, s. 102 - 118.

8. Vyučování a rozvoj dětského myšlení (Žáková, Kateřina; Daňková, Michaela)

Požaduje škola od dětí memorování nebo tvořivé výkony? Učí učitelé myslet? Jakým způsobem mohou žákovské myšlení rozvíjet?

Literatura:

- Fischer, R.: *Učíme děti myslet a učit se*. Praha: Portál, 2004.
- Kolář, Z., Šikulová, R. *Vyučování jako dialog*. Praha: Grada, 2007.
- Lokšová, I., Lokša, J.: *Tvořivé vyučování*. Praha: Grada, 2003.
- Pety, G.: *Moderní vyučování*. Praha: Portál, 2004.

9. Vztahy mezi školou a rodinou (Palečková, Lenka; Kazdová, Eva)

Jsou vztahy mezi rodinou a školou partnerské nebo konkurenční? Podrývají rodiče autoritu učitelů? Ovlivňuje vztah rodičů ke škole vzdělávací dráhu dítěte?

Literatura:

- Rabušicová, M., Šedřová, K., Trnková, K., Čiháček, V.: *Škola a /versus/ rodina*. Brno: MU, 2004.
 - Katrňák, T. *Odsouzení k manuální práci*. Praha: SLON, 2004.
 - Štech, S. Vývoj poznatků o vztahu rodiny a školy. *Československá psychologie* 6/1997. s. 487 – 502.
- Štech, S., Viktorová, I. Vztahy rodiny a školy – hledání dialogu. In Kolláriková, Z., Pupala, B. *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál, 2001

10. Kritika alternativních škol (Svatoň, Martin; Pinka, Tomáš)

Jsou alternativní školy přínosné i pro současný svět? Které nedostatky odhaluje kritika waldorfských škol? A přínosy?

Literatura:

- Štampach, O. *Anthroposofie*. Votobia: 2000.
- Steiner, R. *Eurytmie jako viditelná mluva*. Nebo jiná jeho kniha.
- Pol, M. *Waldorfské školy: izolovaná alternativa, nebo zajímavý podnět pro jiné školy?* Brno: MU, 1996.

11. Jak fungují školy? Efektivita a kvalita ve škole (Kohutek, Petr)

Jaké funkce má v moderní společnosti škola? Jaká jsou očekávání veřejnosti od škol? Jak školy fungují z hlediska řízení? Jaké vlastnosti mají efektivní školy? Co to je kvalita ve škole? Jaké principy vzdělávací politiky jsou uplatňované pro zvyšování efektivity škol?

Literatura:

- Průcha, J. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 2002.
- Sedláček, M. Řízení školy na vesnici. *Studia paedagogica*, 2008/1.
- Sedláček, M. Škola a její ředitel. In Švaříček, Roman, Šedřová, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Pravidla hry*. Praha: Portál, 2007
- Pol, M. *Škola v proměnách*. Brno: MU, 2008. (kap. 1,2, 3 a 9)
- Nezvalová, D.: *Kvalita ve škole*. Olomouc, UP, 2002.

12. Střední školství – ideální proporce všeobecného a odborného vzdělávání.

Co je to všeobecně zaměřené a odborné středoškolské vzdělávání? Jaké existují trendy z hlediska proporce středoškolského vzdělávání? Jaká existují rizika výrazné preference všeobecného proudu a jaká rizika jsou zmiňována při zdůrazňování odborného vzdělávání? Jaké přístupy převládají v evropských(světových) zemích?

Literatura:

- Průcha, J.: *Vzdělávání a školství ve světě*. Praha: Portál, 1999. (kap.5)
- Greger, D.; Ježková, V. (Eds.). *Školní vzdělávání. Zahraniční trendy a inspirace*. Praha : Karolinum, 2006.

- Liessmann, K.: *Teorie nevzdělanosti*. Praha: Academia, 2008.
- Keller, J., Tvrđý, L.: *Vzdělanostní společnost? Chrám, výtah a pojišťovna*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008.

13. Gender ve škole (Kuklová, Tereza)

Projevují se ve vzdělávání nějakým způsobem genderové stereotypy? Kdo je ve škole zvýhodňován – chlapci, nebo děvčata? K čemu je dobrá generová korektnost?

Literatura:

- Jarkovská, L., Lišková, K. Genderové aspekty českého školství. *Sociologický časopis* 4/2008, str. 683 - 701.
- Kaščák, O. Feministický pohľad na socializáciu pohlaví. *E- pedagogium* 4/2004. Dostupné na: <http://epedagog.upol.cz/eped4.2004/clanek05.pdf>
- Smetáčková, I., Vlková K. *Gender ve škole*. Dostupné na: <http://www.osops.cz/cz/projekty/genderova-rovnost/publikace-gender-ve-skole>
- Šmídová, I., Janoušková, K. Katrňák, T. 2008. „Faktory podmiňující vzdělanostní aspirace a vzdělanostní segregaci dívek a chlapců v českém vzdělávacím systému.“ *Sociologický časopis*, 1/2008, str. 23-53.

14. Školy a vzdělávání v éře digitálních technologií

Co je to informační společnost? Jak ovlivňují digitální technologie současnou školu? Mění se vyučování a učení žáků vlivem digitálních technologií? Jaká existují nebezpečí v souvislosti s využíváním digitálních technologií ve škole i v životě žáků/učitelů.

Literatura:

- Zounek, J., Sudický, P. *E-learning: učení (se) s online technologiemi*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. 248 s..
- Zounek, J., Šedřová, K. *Učitelé a technologie. Mezi tradičním a moderním pojetím*. Brno: Paido, 2009. 172 s.
- Černá, A. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. Praha: Grada, 2013, 150 s. ISBN 978-80-210-6374-7.
- Voogt, J., Knezek, G. (eds.). *International Handbook of Information Technology in Primary and Secondary Education*. New York: Springer Science+BusinessMedia, LLC, 2008. 1225 s. ISBN 978-0-387-73314-2.
- portál rvp.cz